

Nr 467

Av herr **Widén m. fl.**, om en kartläggning av de lägsta inkomstgrupperna och deras ekonomiska läge.

Sedan sekelskiftet har det svenska folket uppnått en välståndsstegring som i grunden har förvandlat dess materiella villkor. Genom de tekniska framstegen och människornas tilltagande kunnighet har i ett samhälle vilande i stort sett på en grund av enskilt näringsliv en årtionde efter årtionde fortgående standardhöjning ägt rum. Ständigt nya nyttigheter har ställts till den enskildes förfogande, samtidigt som fritiden har kunnat utvidgas.

Förutsatt att tillräckliga resurser avdelas för grundläggande forskning och för undervisningen samt ett stort utrymme ges för fria initiativ utan tyngande statliga ingripanden kan vi, om den internationella utvecklingen blir gynnsam, se fram emot en minst lika snabb förbättring under den närmaste framtiden. De tekniska framstegen tycks i vår tid gå än snabbare än förr.

Denna enastående förbättring av levnadsvillkoren kan lätt inge den föreställningen att det i vårt land inte längre skulle finnas några människor som lever på gränsen till materiell nöd. Det är emellertid ett misstag. Inte heller uppfattningen att de verkligt låga inkomsterna i stort sett är koncentrerade till de yngre åldersgrupperna och de högsta åldrarna, d.v.s. hos ungdom som nyss trätt in i arbetslivet eller hos åldringar som har lämnat det, håller streck.

Av uppgifter som publicerats av 1955 års statsskatterevison i dess betänkande om nya skatteskalor (SOU 1955: 48, sid. 58) framgår att av de gifta inkomsttagarna (samtaxerade äkta makar räknas som en inkomsttagare) i mellanåldrarna 25—67 år 1954 30 273 hade inkomst på mindre än 3 000 kronor. Av ensamstående inkomsttagare i samma åldrar hade 56 000 en inkomst som understeg 2 000 kronor samt 155 370 inkomsttagare en inkomst som var lägre än 3 000 kronor.

Enbart inkomstsiffran ger inte någon tillförlitlig bild av den materiella standarden i varje enskilt fall. Försörjningsbördans storlek är givetvis avgörande för levnadsnivån — ju fler som skall leva på inkomsten, desto magrare utdelning till var och en. Detta resonemang gäller framför allt barnförsörjarna, men också andra inkomsttagare med försörjningsplikter. Å andra sidan kan inkomstsiffran i många fall antyda en lägre standard än den som i verkligheten föreligger, beroende på tillfälligt inkomstbortfall, speciellt låga levnadskostnader eller dylikt.

Det är för närvarande omöjligt att ange vilka gruppers situation dessa inkomstuppgifter avspeglar, men man kan förmoda att bland dem återfinns ett rätt stort antal kvinnor som efter att ha ägnat större delen av sitt liv åt skötseln av ett hem plötsligt genom makes eller föräldrars frånfälle har kastats ut i arbetsmarknaden utan någon egentlig yrkesutbildning. Bland dessa inkomstagare finns sannolikt också många arbetstagare i övre medelåldern som genom särskilt hårt kroppsarbete fått sin arbetsförmåga nedsatt, t. ex. bland skogsarbetare och småbrukare.

Det är alltså obestriddigt att den svenska produktionsutvecklingen fört oss fram till ett betydande välstånd, men att likväl vissa grupper mer hört talas om standardhöjningen än fått del av den. Det är ett uttryck för den solidaritet som gör samhället till mer än ett system — till en gemenskap — att dessa de sämst ställdas läge oroar och föranleder åtgärder.

Näringslivets och samhällsorganens ansträngningar att genom arbetsmarknadsmässiga och socialvårdande åtgärder skapa ett bättre läge för dessa grupper är redan nu av stor betydelse. Det ligger kanske i sakens natur att man därvid i första omgången genom mer generella åtgärder har sökt möta de behov som varit mest uppenbara, d.v.s. försökt komma till rätta med sådana missförhållanden som har delats av många. Åtskilliga uppgifter återstår sannolikt beträffande minoriteter, vilkas situation inte blivit i samma grad uppmärksammas. Ur både mänsklig och samhällsekonomisk synpunkt framstår det som angeläget att man lokaliserar dessa grupper, undersöker deras situation och vidtar åtgärder (t. ex. av omskolningskaraktär) som gör deras arbetsinsatser mer lönsamma samt förebygger att nödsituationer uppkommer.

Det första steget måste bli att en kartläggning görs av de lägre inkomstgrupperna och deras läge, då en sådan framstår som en förutsättning för att ändamålsenliga åtgärder skall kunna sättas in på att förbättra deras villkor.

Med stöd av det som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en kartläggning av de lägsta inkomstgrupperna och deras ekonomiska läge för att därigenom möjliggöra en riktig bedömning av vilka åtgärder som är ändamålsenliga när det gäller att förbättra deras villkor.

Stockholm den 26 januari 1956

A. Widén

Brita Elmén

G. Boija
